

השיעור השבועי

גליון מס' 567

כתב וערך השיעור:

הרב דביר פרץ שליט"א

ורב המקדים: הר"ג ישראל מאיר ביטון שליט"א
הר"ג דוד שלום נקי, הר"ג ליאור גלור שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה	ידועים
19:11	18:32	17:42	חל אביב
19:07	18:30	17:40	חנינה
19:08	18:31	17:41	באר שבע
19:10	18:32	17:42	

לך | י"ג חשוון תשפ"ז

הנאה ממעשה שבת - ב

הנאה מבישול ומשאר מלאכות בשבת. עבר וכיבס בשבת. עבר וצד דגים בשבת. הנאה ממלאכת הוצאה וממלאכת בורר בשבת. האם אסרו את ההנאה משום דלא אהנו מעשיו או משום קנס. המתנת בכדי שיעשו. ענין הבחירות

תקציר השיעור הקודם

א. 'בשיעור הקודם דיברנו לגבי מלחמות יום כיפור שהסיעו אוכל לתעלת סואץ, ומרן זצ"ל התיר לאכול מהאוכל, והסתמך בעיקר על הרשב"א (שבת קל:) והריטב"א (עירובין מא:), שלא אסרו אלא דבר שנעשה מעשה בגופו, כמו מבשל שגוף הדבר השתנה, אבל בדבר שלא השתנה בגופו לא אסרו. ורק כשהוציא חוץ לתחום ברגל, קנסו חכמים, כי איסור זה קל בעיני הבריות. אבל אם הוציא ברכב ועבר איסור על דאורייתא, מותר, כי לא נעשה מעשה בגופו של המאכל.

טענה ומטענה

ב. לפני כמה שנים הזמינו אותי לאילת לתת שיעור למשגיחי כשרות מכל הארץ שעשו להם יום עיון. בתחילת השיעור, פתאום קם אחד עם מעיל ארוך, בלי כפתורים... ואמר, אני משגיח כשרות במלון גדול, כשבאים ספרדים למלון אני אומר להם: אם הדליקו מזגן בשבת באיסור, מותר לכם ליהנות, וכן אם הדליקו את האור או הפעילו את המעלית בשבילכם, מותר לכם ליהנות. אבל כשבאים אשכנזים אני אומר להם שאסור להם ליהנות. אמרתי לו, מה ההבדל, וכי כל דבר זה ספרדים ואשכנזים?!... אמר, זה מחלוקת מרן ורמ"א - הוא לא שאל אלא דיבר בביטחון - שהרי כתוב בשלחן ערוך (סימן שי"ח סעיף א)

מדברי הרב ישראל מאיר ביטון שליט"א: ברשות מרן פאר הדור, עמוד ההוראה של דורנו. אנחנו שלוש עשרה שנה בלי מרן זצ"ל, תורתו של מרן היא אין סופית, פרש את כל התורה כשמלה. פעם ראש ישיבת חברון רבי שמחה זיסל ברוידא עמד במועצת גדולי התורה ואמר, אין יהודי בדור שיודע את כל התורה כולה עד הפסיק האחרון כמו מרן הרב עובדיה יוסף. אין לנו אפילו הבנה והשגה. על כל שאלה יש התייחסות בספריו, ואם לא מצאת אתה לא יודע לחפש... אבל גדולתם של הגדולים נמדדת בדברים הקטנים, היה דואג שהמוהל יחמם את ידיו לפני שנוגע בתינוק, למרות שראשו מגיע השמימה, היה סולם מוצב ארצה.

זכינו שמרן זצ"ל הניח לנו אחריו בן עמוד ההוראה כמותו, שממשיך את דרכו, אין דבר שלא מתייחס אליו בתורתו האדירה ובעשרות ספריו, ולא סתם זיכה אותו הקב"ה ששמועותיו יתבדרו בכל העולם כולו. גם הרב חמרה אמר לי שבסוריה היו לומדים כסדר ילקוט יוסף, היו שולחים להם ילקוט יוסף מאמריקה. גם באמריקה ובאירופה ובכל העולם כולו ארון הספרים אינו שלם בלי ילקוט יוסף. זה משהו שמיימי. וגם רואים איך שמרן שליט"א אביהם של עולם התורה נלחם בעוז ובגבורה למען כלל ישראל ולמען לומדי התורה נור הבריאה, בלי מרן שליט"א היינו יתומים, וה' זיכה אותנו בו, צריך לנשק את שולי גלימתו והדרתו, להודות לבורא עולם, ולהתפלל "מים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור דוד" (תהלים סא, ז).

מדברי הרב ליאור גלור שליט"א: ברשות מרן הראשון לציון, מורנו ורבונו הגדול, אני מתרגש בכל פעם מחדש, אפילו שזכינו כבר כמה פעמים לדבר בפניו. מרן זצ"ל זכה שידע את כל התורה כולה, והפך את כולנו, ובחכמה ידע שלא צריך לבכות, אלא לבנות. פעם חסידי אסטמור הגיעו למרן ואמרו לו, יש לרב עוצמה אדירה של השפעה, כל מילה נשמעת לכל עם ישראל, ואם כן תהיה איתנו. אמר להם, אתם שורפים דגל ששווה כמה שקלים, אבל אני לוקח את הבנין הזה ומעביר אותו לת"ת, את הבנין הזה ומעביר לישיבה וכו', מי היה מאמין! מרן לא בכה אלא בנה, וזה יסוד גדול בעבודת ה'.

"המבשל" בשבת וכו', ורק הרמ"א (שו"ת) הוא זה שהוסיף "או שעשה אחת משאר מלאכות". ולכן לספרדים רק בבישול כגון שהוסיפו מים למיחם, אסור להם ליהנות לשתות תה או קפה מהמים הללו, אבל בשאר מלאכות, לספרדים מותר, והאשכנזים יוצאים ביד רמ"א ומחמירים. כך אמר בביטחון. הערתי לו על זה בתקיפות, כי הוא טועה ומטעה. קודם כל הבאתי את דברי המהרש"א (סוטה כב). שכתב, שמי שמורה הלכות מתוך שלחן ערוך לבד או ספרי קיצורים, מבלי לרדת לעומקם של דברים, הוא בכלל מבלי עולם - מחריבי עולם [א.ה. והוסיף מהרש"א שם: ויש לגעור בהם].² והסברתי בהרחבה.

הנאה משאר מלאכות

ג. הנאה ממלאכת שבת שייכת ברוב ככל המלאכות, כי הנה הטור (רי"ש סימן שיח) כתב, ויראה שאין חילוק בכל מעשה שבת. כלומר שהתוספתא (שבת פ"ב ה"ו) שדיברה על מבשל בשבת, לאו דוקא, אלא הוא הדין לשאר מלאכות. והמשיך הטור: אבל בעל התרומה (סימן רמח) כתב, דוקא במבשל בשבת בשוגג מותר אפילו לו, דמעיקרא חזי לכוס - לכסוס את הבשר. אבל השוחט או שאר מלאכות דמעיקרא לא חזי כלל, כגון שהדליק נר, אפילו בשוגג אסור באותה שבת. ובבית יוסף שם ציין שכן דעת סמ"ג (לאוין סה י"ט ע"ד) וסמ"ק (סי' רפ"ב ע"ב) שכן. וזהו לשיטת רבי מאיר שבשוגג מותר בו ביום, אבל אנן נקטינן להלכה (שב).

מורי ורבותי, מרן הרים את הספרדים, בכנסים לפני ארבעים שנה היו אנשים בכל הגוונים, וכיום מגיעים לכנסים של מרן הראש"ל שליט"א - "כולם נקבצו באו לך" (ישעיה מט, יח. ס. ד), כולם בני תורה עם גאוה ויחידה, בזכות מרן זצ"ל, ובנו מורנו ורבונו הגדול שליט"א שממשיך את הבערה, איזה אש בוערת! אנחנו נלך לאורו, ויהי רצון שיוציא עוד ספרים, שיהיו לדורי דורות, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

דברי מרן שליט"א: חזק וברוך לגאון רבי ישראל מאיר ביטון הרב הראשי של חדרה, הייתי אצלו לאחרונה, ואמרתי בחדרה, אני מכיר הרבה רבני ערים, חלקם יש לנו יד בבחירה שלהם, וחושבני שהמובחר ביותר זה הרב ביטון בלמדנותו וישיבתיותו, ישב על התורה ועל העבודה, צמח מתוך התורה ולא ע"י פוליטיקה. חיבר כמה ספרים בדרך של אביו הגאון הרב שמעון שליט"א, וניכר בהם כוחו בלמדנות. זיכה עוד ליכות את הרבים, להגדיל תורה ולהאדירה.

כמו כן חזק וברוך לגאון הרב ליאור גלור, היה בכולל שלנו באור חביב ונתן שיעור בפלפול, בלי בדיחה אחת... וכל האברכים נהנו מאוד. אשריו ואשרי חלקו, ב"ה הוא בקי בספרים של מרן, בקי בש"ס וידוע פוסקים. ימשיך עוד ליכות את הרבים, יפוצו מעיינותיו וצוה, יגדיל תורה ויאדיר.

² מרן הבית יוסף בשו"ת אבקת רוכל (סי' סח) העיר לשואל שלא עיין בבית יוסף, כך כתב על עצמו... החזון איש אמר לרב ואזנר, בצעירותי בגיל שמונה עשרה, הייתי יושב בלילות - כנראה בסדר רביעי - ולומד הרבה בית יוסף, והיו חבריי בישיבה צוחקים עלי, מה יצא ממנו... ותראה מה יצא ממני ומה יצא מהם, הם משכימים לפתחי, ילמדנו רבינו מה הדין בזה... וכל זה לא בא לי אלא מלימוד הבית יוסף (שבט הלוי ח"ב סי' נז). גם בשו"ת שבות יעקב (ח"ב סי' סד) - לפני כ-300 שנה - כתב, שהפוסק הלכה מבלי לפתוח ספרים, נחשב כמורה הלכה בפני רבו, איך פוסק מסברא, כך נראה לי... וכן כתבו הפרי מגדים (או"ח סדר הנהגות הנשאל עם השואל סדר ג) ועוד אחרונים.

כרבי יהודה שקנסו שווג אטו מזיד, ואם עשה מלאכה בשוגג, דהיינו שחשב שעוד לא נכנסה שבת, או שחשב שהמלאכה הזו מותרת, בו ביום אסור לו ליהנות מהמלאכה, ואין הבדל בזה בין מבשל למלאכה אחרת, ואפילו שראוי לאכול חי, אין לאכול בו ביום. ובשלחן ערוך העתיק לשון התוספתא שדיברה על מבשל, והרמ"א מפרש שהוא הדין לשאר מלאכות, וכך ההלכה, כמבואר להדיא בבית יוסף. לכן גם הספרדים צריכים להקפיד שלא ליהנות משאר מלאכות שנעשו בשבת באיסור כמלון.

עבר וכיבם בשבת

ד. הנאה ממלאכת שבת שייכת גם במלאכת מלבן, ולכן אם עברו וכיבסו את הבגדים בשבת, אם בשוגג אסור ליהנות מהבגדים הללו רק באותה שבת, אבל אם כיבסו במזיד אסור למכבס לעולם. אמנם חילוני שחזר בתשובה, לא צריך לזרוק את כל הבגדים שכיבס בשבת ולקנות בגדים חדשים, אלא יש פתרון שכתב הבן איש חי (ש"ש פר' ויחי אות יט), שאם כיבס בגדו בשבת, ילכלך אותו במוצאי שבת, ישים אותו בבז, באופן שלא ראוי ללבוש, ויחזור לכבסו. ודלא כמו שכתב ברב פעלים ח"ג (חאו"ח סי' טז) להחמיר (חזו"ע שבת ד עמ' תמא). ועל כל פנים הדין בזה כמו מבשל, שאסור ליהנות מהכיבוס שנעשה בשבת באיסור.

עבר וצד בשבת

ה. הנאה ממלאכת שבת שייכת גם במלאכת צידה, כגון אם צד דגים בשבת או ביום טוב, אסור לצלות או לטגן אותם ביום טוב, או במוצאי שבת או יום טוב, כי במזיד אסור למי שצד לעולם. כך מפורש בתרומת הדשן (סי' עח), שאם צד דגים בשבת, כיון שהדגים צריכים בישול, ובשבת אסור לבשלם, וביו"ט שני נמי אי אפשר לבשלם, משום שמוקצים הם, ואסורים אפילו לישראל אחר, ממילא אסור ליהנות מהם. וכן הנאה ממלאכת שבת שייכת גם במלאכת מבעיר, לכן מה שיש היום 'בית חכם', צריך לזהר בזה, והיינו שמדבר לטלפון - כמובן טלפון כשר, ואם הטלפון לא כשר בלאו הכי אסור בהחלט - ואומרו: קר לי, חם לי, ונדלק המזגן... בשבת יזהר לנתק את הטלפון שלא ידבר וידליק, כי דיבור הוי כמעשה כמבואר בגמ' שבת (קט:). רבי אלעזר מנין שהדיבור כמעשה, שנאמר "בדבר ה' שמים נעשו". ואם בשוגג הדליק אסור לו ליהנות מאותה מלאכה בשבת. וכן בשאר מלאכות.

מלאכות היוצאות מן הכלל

ו. אמנם יש יוצא מן הכלל, והיא מלאכת הוצאה, כיון שלא נעשה מעשה בגופו. ויש עוד מלאכה, והיא מלאכת בורר, שאם עבר ובירר בשבת, כגון שהיתה לו צלחת עם תערובת, גרעינים, שקדים ובוטנים, וכנראה שמע ממרן זצ"ל שזה מאכל של בטלנים³, ואמר: אני לא בטלן, הוציא את הגרעינים מהתערובת. אשתו מבינה קצת, ואמרה לו, מה עשית, זה בורר! אמר לה, זה ראוי לאכילה. אמרה: לא למדת תוספות (שבת עד. ד"ה היו) שכתבו, שאם היו לפניו שני מיני אוכלין - יש שגרסו בגמ' היו לפניו מיני אוכלין, ותוס' גרסו "שני" - ורוצה לאכול מין אחד מהם, מה שרוצה לאכול נחשב אוכל ומה שלא רוצה לאכול נחשב אצלו פסולת. וכן כתב הרמב"ם (פ"ח משבת ה"ג), וכן פסק מרן השלחן ערוך (סימן שי"ט סעי' א, ג). ואם כן אפילו ביד ולאחר אסור להוציא את הגרעינים. אמר, לא ידעתי. לקח את הגרעינים ועירב אותם בחזרה, ובכך חשב שמתקן את האיסור. השאלה האם מותר לאכול את מה שברר?

שלא יהנה ממועשיו או קנס

ז. זה תלוי בחקירה שיש לחקור, בהקדם הנאמר בתורה (שמות לא, יד) "ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם", ורבי יוחנן הסנדלר דרש את הפסוק "כי קודש" היא לכם, שמעשה שבת אסור מן התורה, כמו קרבן קודש שאסור לאכילה בזרים מהתורה. אבל רבי מאיר ורבי יהודה דורשים אחרת את הפסוק, כי "קודש היא" לכם, היא קודש ואין מעשיה קודש, ומעשה שבת אסור רק

³ מרן לא היה מפצח גרעינים, וילדים אוהבים לפצח גרעינים, וכילדים מרן היה גוער בנו, זה מאכל של בטלנים!

⁴ אמרתי כמה פעמים, כל חקירה שאין בה נפקא מינה היא לא חקירה. יש כאלה שרואים כוס תה על צלחת, וחוקרים האם התה על הצלחת או הצלחת מתחת לתה, מה נפקא מינה?... זה חקירה שאין בה נפקא מינה. אבל בחקירה שלנו יש נפקא מינה.

⁵ צאת שבת מעיקר ההלכה הוא כעשרים דקות אחר השקיעה, כמבואר בשבת (לד:), אבל תראו בלוח אור החיים שהרב בניזרי עשה הכל לפי עצה של מרן זצ"ל, והוסיפו

מדרבנן (כתובות לד. ב"ק עא). וכשרבותינו אסרו ליהנות מדבר שנעשה בשבת, יש לחקור האם כוונתם כדי שלא יהנו מעשיו, כלומר שלא ירוויח ממעשיו, ואם היה לו אורז עם אפונה, והוא פרסי שאוהב אורז לבד, והוציא את כל האפונה, אם יאכל נמצא שהרוויח ממעשיו שעבר ובירר בשבת. או שאיסור ההנאה ממעשה שבת הוא משום קנס על שנעשה מעשה איסור בשבת, ולא אכפת לנו אם מרוויח ממעשיו או לא. מה נפקא מינה?⁴

בכרי שיעשו

ח. אם בשבת בישל בשוגג, במוצאי שבת⁵ יש אומרים שצריך לחכות בכדי שיעשו, כלומר שיתמין כמה דקות, כמו הזמן שחימים את השמן והכין את הפופקורן, או אם הכין תבשיל שלוקח שעה לבשלו, ימתין שעה, וכל דבר לפי עניינו. כך סובר רש"י (חולין טו. ד"ה רבי יהודה) שישאר שבישל בשוגג, או במזיד לאחרים, צריך להמתין בכדי שיעשו. וכן דעת בעל הלכות גדולות (הל' שבת כב:), הרמב"ן (חולין טו. ד"ה כל), הריטב"א (גיטין ג:), שאילתות (פרשת שלח לך שאילתא קכח), הסמ"ג (לאוין סה) ועוד. אך הרמב"ם (פרקו מהלכות שבת הלכה כג) והרא"ש (פ"ק דחולין סימן יט), וכן רבינו יונה (הובא במגיד משנה שם), התוספות (חולין שם), הר"ן (חולין ד ע"א מדפי הר"ף סד"ה מתניי) ועוד, חלקו וסברו שלא צריך להמתין בכדי שיעשו, ומיד במוצאי שבת - 20 דקות אחר השקיעה - מותר לאכול את האוכל הזה. אין נפסקה ההלכה? מרן השלחן ערוך (סימן שיח סעי' א) נאמן לדרכו לפסוק תמיד כמו שני עמודי הוראה הרמב"ם והרא"ש⁶, ולכן לא כתב שצריך להמתין בכדי שיעשו, ומשמע שמוותר במוצאי שבת מיד, כי רק לגבי אמירה לגוי, שזה קל בעיני הבריות, הצריכו להמתין בכדי שיעשו. אבל ישראל שמחלל שבת זה חמור בעיני הבריות, ולא גזרו להמתין בכדי שיעשו.

לטעמייהו אזלי

ט. במה חולקים ביניהם? בחקירה שלנו, רש"י וסיעתו סברו שאיסור מעשה שבת הוא מצד שאהנו מעשיו, ולכן תצא חומרא שצריך לחכות בכדי שיעשו. אבל הרמב"ם וסיעתו סברו שהטעם הוא משום קנס, ותצא קולא שהקנס הוא בשבת עצמה, אבל במוצאי שבת מותר מיד. וכך ההלכה. ולפי זה במקרה שלנו שעבר ובירר ואחר כך עררב בחזרה, אם כרש"י שהאיסור מצד אהנו מעשיו, תצא קולא שכאן כבר לא אהנו מעשיו, ומותר לאכול מהתערובת בשבת, אבל אם כהרמב"ם שהאיסור מצד קנס, תצא חומרא שסוף סוף ברר פסולת מאוכל וקונסים אותו שלא יאכל. ומבואר יוצא לכאורה שלדעת הרמב"ם ומרן יש להחמיר ולא ליהנות מהברירה אף אחר שעררב בחזרה.

ג' ספקות

י. אולם האמת שאפשר לדון להקל, לא רק כשעררב בחזרה, אלא אפילו בסתם כשעבר על איסור בורר, דהיינו כשבירר פסולת מאוכל, או כשבירר אוכל מפסולת על דעת לאכול לאחר זמן ולא לאלתר - למעשה צריך להחמיר שיהיה סמוך ממש לסעודה, כמו שכתב מרן זצ"ל (הל"ע ח"ד עמ' עה, חזו"ע שבת ד עמ' קפ) - או כשבירר בכלי. ולכאורה הוא כשאר מלאכות שאין ליהנות מהם, אבל כתבו התוספות (סוכה כג. ד"ה שני לוגין) לגבי מעשר על תנאי, על פי דברי המשנה בתרומות (פ"ב ה"ג) - הובאה בגמ' ביצה (יז:). - המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל, שלא יכול להקצות אוכל בתנאי שיפריש ממנו אחר כך, שאם היה יכול להפריש על תנאי, לא היה ראוי לקנסו, כי כל שיש דרך לעשות בהיתר לא קנסו חכמים. ואם כן כאן שיכל לברור את האוכל מתוך הפסולת, וטעה ועשה להיפך, כיון שיש לו דרך של היתר להוציא את האוכל ביד ולאחר, לא קנסו אותו. ועוד יש לצרף סברת הראשונים שכל שלא השתנה בגופו אין בו איסור מעשה שבת, וכאן הגרעינים והבוטנים נשארו כמות שהם ולא עשה מעשה בגוף הדבר. מצד שני זה תערובת ולא יכול לאכול כמו בן אדם, ולכן הפוסקים מסתפקים האם נקרא מעשה בגופו, תראו בביאור הלכה (ר"ס שיט) בשם הפרי מגדים (סימן שיט א"א סק"א) שנשאר בצ"ע. מכל מקום נמצא

כמה דקות, כי מפחדים אולי השעון לא מדויק, ויבואו להקל יותר. וזמן רבינו תם הוא 72 דקות אחר השקיעה.

⁶ בכתבית הילקוט יוסף לא תמיד הייתי מדקדק בסדר הדורות, ומרן היה מעיר לי, למה כותב את הרא"ש לפני הרמב"ם, קודם היה הרמב"ם ואחריי הרא"ש... ובעיקר היה מעיר בפוסקים האחרונים שלא בקיאים מי היה לפני מי, רבי עקיבא איגר, החתם סופר, או הנודע ביהודה. פעם אחת כשלא כתבתי לפי הסדר, מרן העיר לי בקול רם, למה כותב כך, תכתוב לפי הסדר! האמא הרבנית ע"ה רצה מהמטבח, למה אתה צועק עליי? - כי הוא לא כתב לפי הסדר! אמרה לו, וכי כולם כמון? הגינה עלי...

אשרי תבחר ותקרב

יב. אנחנו מתקרבים ליום הבחירות, תדעו רבותי, יש לנו פנאי ללכת למקומות כאלה, אלא אצל תראו מה עומד כנגד זה, אם השמאל יעלה, או ואבוי מה שיהיה, נישואין אזרחיים, תחבורה ציבורית בשבת, גיוס בכפייה, איזה דברים מתכננים, רוצים ממש להרוס הכל. תראו איך מדבר מי שהיה סגן הרמטכ"ל, זה שהחליים משרתים תחתיו, איזו שנה תהומית יש לו לכל דבר שבקדושה, והוא כמונה על חיי אדם בצבא. כזה עוין את הדת! גם אהוד ברק שהיה רמטכ"ל, קצת טרללה... איך מדבר נגד הדת. רבותי, כיום זה פיקוח נפש רוחני! כך אני מגדיר את זה. ופיקוח נפש דוחה את כל הטענות, הגם שיש לנו טענות למה כך ולמה כך, אבל צריך לראות מה כנגד מה, לשים הכל בצד לשם שמים, ולבחור ש"ס, לא רק בגלל מורשתו של מרן, שאמנם זה דבר חשוב בפני עצמו, אלא בעיקר מחמת שזה פיקוח נפש רוחני. אם השמאל יעלה, ח"ו יקחו את מתן כהנא שר הדתות, או את אלעזר שטרן, הם שונאי חרדים בלב ונפש, שנה תהומית, איזה שנה שיש להם! ליברמן מדבר שיקח את כל החרדים ויזרוק אותם במריצה לזבל. איזו שנה! לכן זה פיקוח נפש. נמצאים כאן הרב ליאור גלור והרב דוד נקי, הם יסבירו לציבור את גודל השעה. פה בית כנסת, ואסור לדבר פוליטיקה בבית כנסת, אבל זה לא פוליטיקה, מרן ראה בזה הצלת הדור. מרן הקים עשרות תלמודי תורה בכל ערי הארץ, מדהים! אני מבקר בדרום ובצפון ואני רואה, וכל זה פרי מעשיו של מרן זצ"ל, שעשה על ידי תנועת ש"ס. ראש ישיבה חשוב היה אצלי בבית ואמר, שקיבל מש"ס בקדנציה האחרונה ארבעים מיליון ₪. אנחנו אומרים זאת ממש לשם שמים, אין לי מטרה אחרת, ב"ה לא קיבלתי מעולם שום דבר מש"ס, ש"ס קיימת 42 שנה, ולא הוצרכתי ב"ה לא לדלק לנסיעות ולא שום דבר, אבל אנחנו עושים לשם שמים.

דברי הרבנים האורחים שליט"א לקראת מערכת הבחירות הקרובה

לפני הבחירות, מרן זצ"ל החליט למנות את מרן שליט"א לראשון לציון, זו היתה החלטה של מרן זצ"ל ולא של פוליטיקאים. וב"ה יזכנו הקב"ה שמרן מורנו ורבנו מתווה את הדרך, והנהגה מסורה בידי.

צריכים לדעת דבר אחד, תשמעו טוב מה שכתב בספר החינוך (מצוה תצו) במצות "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". משרשי המצוה לפי שדעות בני האדם חלוקים זה מזה, לא ישתוו לעולם הרבה דעות בדברים, וידע אדון הכל ברוך הוא שאילו תהיה כוונת כתובי התורה מסורה ביד כל אחד ואחד מבני אדם איש איש כפי שכלו, יפרש כל אחד מהם דברי התורה כפי סברתו, וירבה המחלוקת בישראל במשמעות המצוות, ותעשה התורה ככמה תורות, על כן אלהינו שהוא אדון כל החכמות השלם תורתנו תורת אמת עם המצוה הזאת שצונו להתנהג בה על פי הפירוש האמתי המקובל לחכמינו הקדמונים ע"ה. ובכל דור דור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקבלו דבריהם, ושת מים מספריהם, ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות, להבין עומק מליהם ופליאות דעותיהם, ועם ההסכמה הזאת נכון אל דרך האמת בידיעת התורה, וזולת זה אם נתפתה אחר מחשבותינו ועניות דעתנו לא נצלה לכל. ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה אמרו ז"ל לא תסור ממנו ימין ושמאל, אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין לא תסור ממצותם, כלומר שאפילו יהיו הם טועים בדבר אחד מן הדברים, אין ראוי לנו לחלוק עליהם, אבל נעשה כטענתם, וטוב לסבול טעות אחד ויהיו הכל מסורים תחת דעתם הטוב תמיד, ולא שיעשה כל אחד ואחד כפי דעתו, שבוזה יהיה חורבן הדת וחלוק לב העם והפסד האומה לגמרי. עכ"ל.

רואים מדברי ספר החינוך, שאנחנו מצווים להתבטל למורנו ורבנו מרן שליט"א ביטול גמור, ואפילו מי שיש לו ביקורת, צריך לשמוע בקול החכמים. בודאי אנחנו

של הערכאות ח"ו! בזמנו לאף אחד לא היה הוה אמינא ללכת למקומות כאלה, אלא היו הולכים רק לבית דין רבני. מי שיש לו ויכוח עם חבירו למשל על הוצאת ספרים והולך לבית משפט הוא מרים יד בתורה משה ואין על זה מחילה. בבית דין רבני משתדלים ועושים פשרה, בשביל מה שיהיו מריבות, בסוף כולם הולכים מהעולם הזה. מרן היה מקבל משכורת, והיה יושב כמה שעות בכל יום, אבל כיון שלא היו הרבה תיקים, היה מביא את ההערות שכתב בלילה על הבן איש חי, ועובר עליהם עם רבי עזרא עטיה. ואמר, כל מה שלא הסכים איתי עשיתי איקס, ומה שאין איקס, הסכים. רבי עזרא היה רב רבנן, גדול הדור, עשה הכל לפי הבן איש חי, שבדור ההוא לפני כשמונים שנה זכה ופסקו התפרסמו בפרט אצל העיראקים והחלבים, ואפילו הכי הבין רבי עזרא שמרן גדול באופן מיוחד, לא קטיל קני באגמא, ואם חולק - חולק בטעם, ועל רוב ההערות הסכים. את הכתבים הללו העתיק מחדש והוציא בספר הליכות עולם, כמונן אחר שהוסיף והרחיב.

שיש לנו ג' ספקות, שמא כהתוס' שכיון שיש דרך היתר לא קנסו, ושמא נחשב שלא נעשה מעשה בגופו ולהרשב"א מותר, ובחזר ועירב שמא כרש"י שטעם האיסור משום דלא אהנו מעשיו, וכאן שלא נהנה ממעשיו יש להתיר.

וכי מרן חולק על ילקוט יוסף...

יא. והנה לפני כשלושים שנה, מרן זצ"ל היה כותב את ספרו הליכות עולם על סדר הבן איש חי⁷, ובמקרה כשהייתי בבית של מרן, דפי ההגהות היו על השלחן והסתכלתי בהם - אנשים אחרים שהיו מסתכלים היה מתרגז, אבל לנו מותר... התחלתי לעיין, וראיתי שכתב שאם חזר ועירב מותר לאכול בשבת, ומשמע שאם לא החזיר אסור. ושאלתי את מרן, הרי יש כמה ספקות כנ"ל, ועוד שבילקוט יוסף (שבת ג' סימן שיט סעיף טו, עמ' רעד) שיצא בשנת תשנ"ג מתיר, ובזמנו מרן היה עובר איתי על כל הלכה והלכה בילקוט יוסף מילה במילה, כמו שכתב בכתב ידו בהסכמה שלו, היינו יושבים כמעט בכל לילה לפחות חצי שעה, והיה עובר על הספר ומסכים. ושם כתוב שאפילו לא החזיר מן הדין מותר. אמרתי בבדיחותא: אבא, וכי אתה חולק על הילקוט יוסף, ולמה כתבת שאסור?... מרן ביקש לעיין שוב בדברי התוס' ובילקוט יוסף, ואמר, נכון, אתה צודק, יש ספק ספיקא, ובהחזיר יש שלשה ספקות. קרא לאשר על ביתו, וביקש לשנות ולהתיר בדיעבד אפילו לא החזיר. אולם כשספר הליכות עולם (ח"ד עמ' עח) יצא, נכתב שאם בירר ורוצה לאכול "טוב להחמיר", ואם החזיר מותר (ע"ע בשו"ת יביע אומר ח"ה תא"ח סימן נה בהערות על ח"א אות יד. ובשארית יוסף סי' שיח סעיף ג, ושוב בחזו"ע שבת ד עמ' תמב). לכן להלכה מלאכת הוצאה ומלאכת בורר שונות משאר מלאכות, ובדיעבד שעברו על מלאכות אלה, מותר ליהנות מזה בשבת.

מדברי הרב דוד שלום נקי שליט"א: ברשות מרן ה' ישמרהו ויחייהו, מלבד מה שאנחנו בכלל העם, שכולנו תלמידים של מרן שליט"א, גם זכינו ליצוק מים על ידי מרן עוד מגיל 14, ומאז שנפתחה ישיבת חזון עובדיה לפני 35 שנה זכינו להיות מהתלמידים הראשונים, והתקרבו יותר למרן שליט"א. פעם דיברתי בבנייני האומה ליד מרן זצ"ל, ואמרתי לכולם שמרן הוא אבא של כולנו, שדואג למקוואות שלנו, לטהרה שלנו, לתלמודי תורה שלנו, לשיבות שלנו. מי כמו מרן זצ"ל שדאג לתורה, וב"ה ישתבח שמו, "זרח השמש ובא השמש" (קהלת ה, א), נתן לנו הקב"ה את מרן שליט"א, ממושיך דרכו של מרן זצ"ל, שגם הוא אבא של עם ישראל, בכל לבו ובכל נפשו.

אספר סיפור קטן מהישיבה, יום אחד היה ליל י"ז בתמוז, והיה כבר סדר ד', ואצלנו בישיבה הרב חנין שכשנגמר הסדר בשעה 22:30, לא הולכים לפטפט ולשמוע שירים, אלא מושיבים לשבת וללמוד, עוד מסכת ועוד מסכת. וב"ה אצלנו בישיבה היו כעשרים בחורים מתוך מאה ועשרים, שיושבים ולומדים לפחות עד השעה 2 בלילה, שזה יפה מאוד. וזה בזכות הדוגמא אישית של הרב, שממש היה בבחינת "לא ימיש מתוך האהל" (שמות לז, יא), ישב מהבוקר עד שעה מאוחרת וכתב וכתב... וכשרואים כך לא צריך שיחות מוסר ולא כלום. והנה בשעה 12 בלילה מרן הגיע מחוץ לעיר שמסר שם שיעור, ושלא מישוהו, תקרא לדוד נקי שיבוא לפה. אמר לי, תעלה לרכב, מחיר יש צום ואתה צריך כוח, זה צום ארוך. לקח אותי לאיזה מקום ואמר לנהג שיקנה לי באגט ודברים טובים... וקנה גם לבחורים שהיו בשעה כזו בבית המדרש. אמרתי, אבל הרב, אכלנו בישיבה ארוחת ערב. אמר, אבל מחיר צום ואתה צריך כוח! תראו לי ראש ישיבה שכך דואג לתלמידים. הרב בהסתכלות, באהבה ובעונה שלו, דואג לכל עם ישראל, ולא רק לתלמידים סביבו. וכי מרן שליט"א חלם להיות פעם רב ראשי לישראל? אני מעיד שמעולם מרן לא חלם על זה, לא רצה את זה, ולא חשב על זה בכלל. אך פתאום ערב אחד, שבועיים

⁷ מתחילה כתב בכתב יד, בכתב חצי קולמוס, גיליתי את זה לפני כחמישים שנה, והיה קשה לפענח את הכתב הזה, זהו כתב שכתבו בו חכמי הספרדים, ואני התאמנתי לפענח וידעתי, ובכל מקום שכתב בילקוט יוסף: תשובה בכתב יד קונטרס הערות ממרן אאומ"ה, זה מתוך הספר שכתב בכתב חצי קולמוס הערות על בן איש חי. והנה ראיתי שעל כמה דברים עשה איקס, ושאלתי פעם את מרן, למה עשית איקס? אמר, כשהייתי בא לבית הדין - בגיל 24 מיד אחרי החתונה מרן נכנס לכהן כדיין עם הרב יהודה שאקו, מגדולי הספרדים, לא מוכר, וכן רבי עזרא עטיה. רבי עזרא צירף אותו לבית הדין בתור אברך חתן חדש, וזה היה בית דין פרטי, כמו העדה החרדית, עוד לא היה הרבנות הראשית לישראל. אחר כך כשהקימו את הרבנות הראשית, היה מישוהו ששכנע לסגור את בתי הדין הפרטיים, ואמר שיצרף אותם לבתי הדין של הרבנות, ושמועו לו וסגרו. ובסוף לא צירפו אותם למערכת בתי הדין. וכי לאיפה ילכו, לשופטים

מתפללים לקב"ה שיקיים בנו "יודעו תועי רוח בינה" (ישעיהו כט, כד), וכולנו צריכים לקיים "תנו עוז לאלהים" (תהלים סח, לה), וכי אנחנו יכולים לתת כוח לקב"ה, הרי הכל בידינו יתברך?! אלא הקב"ה ברא את העולם במידת הדין, ושייתף מידת הרחמים, וכשנותנים מצוות ומועשים טובים, שקידה בתורה, מידת הרחמים מוסגרת, וזה נותן כוח להכריע נגד מידת הדין, לטובת עם ישראל. כמבואר בזוהר הקדוש (פר' בא דף לב ע"ב).

הגמרא במסכת בבא בתרא (ז:) אומרת, כאשר בונים חומה לעיר, כל בני העיר צריכים להשתתף בתשלום, חוץ מתלמידי חכמים, ולמה? כי תלמידי חכמים לא צריכים שמירה, הם השמירה של העיר, שנאמר (שיר השירים ה, י): "אני חומה ושדי כמגדלות", אני חומה - זו תורה, ושדי כמגדלות - אלו תלמידי חכמים. כמה מרן זצ"ל היה חוזר על המשפט הזה! וכמה זה מחזק. הלוואי שהממשלה תבין מה הכוח של תורה, מה הכוח של כל בחור ישיבה, וכמו שמרן שליט"א הוזכר כמה פעמים, בזכות מה הצבא מנצח? רק בזכות לומדי התורה, הבחורים היקרים, האברכים היקרים, בעלי בתים שקובעים עיתים לתורה, זה מה שנותן את הכוח למידת הרחמים. בירושלמי (חגיגה פ"א ה"ז) כתוב, כשהגיעו רבי חייה ורבי אסי ורבי אמי לבדוק מה קורה עם מלמדי התינוקות במקום אחד, הם לא מצאו לא מלמד מקרא ולא משנה. אמרו להם, תביאו לנו "נטורי קרתא" - שומרי העיר. הביאו להם כמה חיילים ומפקדים. אמרו להם החכמים, וכי אלו "נטורי קרתא"?! אנחנו מתכוונים לשומרי העיר האמיתיים, שהם תלמידי החכמים ומלמדי התינוקות.

לכן קודם כל צריך להתבטל למרן שליט"א, ומה שהרב אומר קודש קדשים, ואין צריך לומר כן, הרב בענוה שלו אומר שהביא כוח עזר, אבל האמת היא שמילה אחת של הרב מספיקה. השבוע היינו בשמונה או תשע ערים לרגל הילולות מרן, וגם השבת היינו באיזה מקום, ולצערנו הרב יש בלבולים בציבור, אני אבחר ככה ואני אעשה כך. מה שמרן שליט"א אומר זה הנכון ביותר, לבחור ש"ס! והראייה של מרן שליט"א היא לא הראייה שלנו. ביום חמישי היינו אצל הרב בבית, והרב

הסביר לי כמה דברים, לא שצריך להסביר, אבל הסביר, ויש דברים שאי אפשר להסביר לכולם, אבל זה הדבר הנכון ביותר. אחד ברמות אומר לי, אני אבחר ג'. ומה נעשה אחר כך, נדפוק בדלתות של אחרים ונבקש שיעשו לנו טובה, כמו שמרן זיע"א היה אומר לפני חמישים שנה. הנה בשבת הייתי ברמות בכולל לדינונות של שבעים אברכים, יש להם קרוואן, וקיבלו אישור מש"ס לבנות בנין ארבע קומות. וכי ג' יעשו לנו את זה?! הם דואגים לעצמם, לבריאות, ולמה לא נדאג לעצמנו?! לא צריך הסברים, ואני רק הוספתי למי שיש קצת כאב בטן...

כולנו בע"ה תחת הנהגתו של מרן, ה' יתן לו כוח ובריאות איתנה, וצריך להתפלל על זה, שהקב"ה יתן כוח ובריאות למרן, יש לו נסיעות רבות בכל יום, וזה מעייף ומתיש, אני עושה שמינית שבשמינית ממנו ויודע קצת. ה' יתן לו כוח להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה, ולזכות אותנו, עד ביאת גואל צדק ועד בכלל. אמן ואמן.

מדברי הרב ליאור גלזר שליט"א: ברשות מורנו ורבנו מרן שליט"א, ברשות ידיד נפשי הגאון הרב נקי, בזכותו אנחנו כאן, ה' יתן לו שפע ברכה והצלחה, חיים טובים וארוכים, לגאון ולתפארת. בגמ' (חגיגה יד, סנהדרין סז), אמר רבי אלעזר בן עזריה לרבי עקיבא: עקיבא, מה לך אצל אגדה? כלה מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות. ומדוע אמר לו כך, שיאמר דברי מוסר ואגדה ויחזק את כולם? אלא יש כאן יסוד גדול, בא לומר לרבי עקיבא, אתה כל כך צדיק וקדוש, כולך תורה - חתיכה של תורה, וכמו בנגעים ואהלות שכאשר יש מת באהל, כל הבא אל האהל נטמא, כך מספיק לראות אותך כדי לקבל יראת שמים, מוסר ותורה. כאשר מורנו הרב מוסר שיעור בהלכה, ונוטה מדברי ההלכה ומדבר חיזוקים לאברכים ולבחורי הישיבות, זה מחזק יותר ממשגיח שמדבר שיחות שלמות, כי כשאדם שכולו תורה מדבר, מיד אנחנו מקבלים. מרן כל דבריו קודש קדשים, ואחר שאמר את דברו בענין הבחירות, כבר אין שום שאלות, בזה נגמר הסיפור, התורה בעצמה מדברת! נברך את הרב שימשיך להנהיגנו עד ביאת גואל צדק, במהרה בימינו. אמן.

מראות קודש מעצרות מרן שליט"א לטובת תנועת ש"ס והילולת מרן רשכבה"ג זיע"א ברחבי הארץ - בשבוע שעבר

נהריה

בני ברק

אשקלון

חיפה

נתניה

אשדוד

טבריה

אחינעז